

Креативний простір України та світу

Колективна монографія

УДК 009:3(082)
К79

К79 **Креативний простір України та світу:** кол. моногр. – Харків:
СГ НТМ «Новий курс», 2022. – 264 с.

ISBN 978-617-7886-35-7

Рецензенти

Штулер Ірина Юрїївна,
*доктор економічних наук, професор,
перший проректор ВНЗ «Національна академія управління»*

Погоріла Світлана Григорівна,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри славістичної філології,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету*

Харченко Артем Вікторович,
*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

*Рекомендовано до друку редакційною колегією збірника наукових праць
«Соціально-гуманітарний вісник» (протокол № 2-мн від 23.04.2022)*

У монографії висвітлюються актуальні питання сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери України та світу. Досліджуються проблеми креативного розвитку педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, спорту, фізичної культури, туризму, мистецтвознавства, культурології, філології, історії, економіки, управління, права. Монографія буде корисною науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також широкому колу осіб, які цікавляться питаннями сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери.

ISBN 978-617-7886-35-7

© СГ НТМ «Новий курс», 2022
© Автори, 2022

Розділ перший
Педагогіка, соціологія, філософія, психологія,
соціальні комунікації

Михалюк Алла Михайлівна
Кандидат педагогічних наук, доцент
Київський університет імені Бориса Грінченка

**1.1. Викладання дисципліни «Педагогіка»
у форматі змішаного навчання**

Модернізаційні процеси в освітньому просторі України зумовили появу нових стратегічних орієнтирів відповідно до міжнародних стандартів і вимог часу. У руслі таких подій виникає необхідність у підготовці компетентного, вмотивованого до змін учителя як носія гуманістичної філософії національних і загальнолюдських цінностей – коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Важливість означених положень підтверджується такими сучасними документами, як Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа», Закон України «Про повну загальну освіту», Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [1; 2; 5; 6].

Серед сучасних освітніх трендів нині провідне місце займає змішаний формат навчання – як один з ефективних способів організації освітнього процесу, коли відбувається поєднання безпосередньої (на місці) та опосередкованої (через можливості онлайн-навчання) форм взаємодії здобувачів освіти й педагогічних працівників. Змішана форма навчання – це цілеспрямований процес взаємодії суб'єктів навчання, в якому поєднані традиційна та дистанційна моделі навчання, який відбувається в аудиторії та поза її межами, у синхронному та асинхронному режимах, що базується на широкому використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Актуалізація такої форми навчання в закладах вищої освіти зумовлена не лише у зв'язку із посиленням протиепідемічних заходів, а й через зміни в молодіжному середовищі, технічний прогрес, зміни в педагогічних підходах (навчати «традиційно» стає все менш ефективно).

Безумовно у руслі висловлених положень зростає роль педагогічної науки в процесі професійної підготовки студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, де одне з провідних місць належить вивченню навчальної дисципліни «Педагогіка». Загальновідомо, що мета курсу «Педагогіка» полягає в забезпеченні теоретичної та практичної підготовки студентів до виконання функціональних обов'язків вчителя у закладах освіти України; створенні умов, наближених до практичної професійної діяльності; забезпеченні творчого розвитку особистості студента. Водночас у процесі вивчення даної навчальної дисципліни перед студентом постають такі завдання:

- ✓ формування системи теоретичних знань та загальних і спеціальних компетентностей, необхідних для виконання функціональних обов'язків вчителя, класного керівника, наставника;
- ✓ формування основ педагогічного мислення, здатності осмислювати і аналізувати педагогічну дійсність;
- ✓ формування готовності до педагогічної праці на гностичному, комунікативному, операційному рівнях;
- ✓ формування відповідального, творчого ставлення до педагогічної діяльності;
- ✓ моделювання та розв'язування педагогічних ситуацій [3].

Впровадження змішаного формату навчання в процесі вивчення курсу «Педагогіка» надасть можливість викладачу і здобувачам освіти, маючи доступ до необхідних технічних засобів готувати і опрацьовувати навчальні матеріали перебуваючи будь-де, не обов'язково у закладі освіти.

Слід зазначити, що підтвердженням вище висловленого слугує проведене опитування серед здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми 035.06.01 «Мова і література (китайська), 035.06.02 «Мова і література (японська). Дане опитування дало можливість з'ясувати, що 62% респондентів вважають змішану форму навчання найоптимальнішою для вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка». У своїх відповідях студенти зазначили, що під час впровадження змішаної форми навчання з'явилася можливість ефективно використовувати свій час. Водночас респонденти відмітили, що у такому форматі організації освітнього процесу зростає рівень мотивації студентів до опанування курсом «Педагогіка». Також студенти зауважили, що завдяки вивченню даної навчальної дисципліни у змішаній формі для викладача і здобувачів

вищої освіти з'явилася можливість широкого застосування інтерактивних й інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Таким чином, результати опитування студентів засвідчили, що вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» у змішаному форматі надає нового забарвлення інтерактивній взаємодії студентів – у парах, малих групах, більше уваги приділяється тайм-менеджменту. Адже така взаємодія всіх учасників освітнього процесу у змішаному навчанні відбувається через онлайн комунікацію, у формі публічних виступів студентів, завдяки парному і груповому прийнятті рішень, в процесі формування умінь і навичок роботи в малих групах. Відтак, інтерактивне навчання студентів стає більш гнучким, з використанням різноманітних моделей, методів, форм, прийомів і відбувається в мережі (e-learning), здійснюється за допомогою різноманітних засобів (електронний навчальний курс, зв'язок у Zoom, Meet, Moodle, дискусійні форуми, чати, блоги).

До прикладу, в процесі вивчення Модуля І «Основи педагогічних знань та теорії навчання» передбачено шість лекційних та шість практичних занять, які спрямовані на засвоєння студентами теоретичних знань та формування загальних та фахових компетентностей. У процесі вивчення даного модуля студенти засвоюють знання щодо предмета педагогіки та її основних категорій, методів науково-педагогічного дослідження, процесу навчання та його принципів, форм, методів і засобів навчання, систему контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів, домашньої навчальної роботи учнів, диференційованого навчання в школі. У студентів формується здатність планувати та організовувати освітній процес з опорою на методологічні засади педагогіки. Засвоєнню означених знань та формування компетентностей студентів у процесі вивчення даного модуля сприяє ефективне використання інтерактивних методів навчання «Робота в парах», «Мозковий штурм», «Дискусія», «Карусель», «Шість капелюхів», «Мікрофон», «Метод проєктів» [4] та застосування таких сучасних інформаційно-комунікаційних технологій як: Mentimeter, Kahoot, Jamboard, Miro, Google Forms, Padlet, OneNote, YouTube, чатів.

Підсумовуючи зазначене вище, можна стверджувати про те, що викладання курсу «Педагогіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у форматі змішаного навчання сприяє формуванню у них системи теоретичних знань та загальних і спеціальних компетентностей, необхідних для виконання функціональних обов'язків вчителя, класного керівника, наставника за

допомогою різноманітних електронних ресурсів у зручний для себе час; забезпечує побудову ефективної комунікації учасників освітнього процесу щодо оволодіння педагогічними вміннями та навичками; зумовлює використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання; формує у студентів творче ставлення до педагогічної діяльності.

Джерела

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/jhtp>
2. Закон України «Про повну середню освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/mfrk>
3. Козир М. В., Михалок А. М. Педагогіка. Загальна педагогіка. Методика виховної роботи, 2022. – 19 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/brnly>
4. Михалок А. М. Використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх педагогів / А. М. Михалок // Педагогічна освіта: теорія і практика. № 33 (1), 2020. – С. 76-79. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/brnmb>
5. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/hoha>
6. Козир М. В., Михалок А. М. Педагогіка. Загальна педагогіка. Методика виховної роботи, 2022. – 19 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/brnly>
7. Хоружа Л. Л. Сучасні стратегії трансформації змісту педагогічної освіти / Л. Л. Хоружа // Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. (33), 2020. – С. 8-16.

Svitlana Hryshko

Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor
Bogdan Khmelnsky Melitopol State Pedagogical University

Tetiana Zavalova

Bogdan Khmelnsky Melitopol State Pedagogical University

1.2. Methodical approaches to the formation of geological and geomorphological skills of students in the study of school geography

Geographical education of the population is one of the main tasks of general education. The key problem in the field of teaching school geography is the problem of forming a system of physical and geographical knowledge, in which a significant role is played by geological and geomorphological knowledge.

The study of the basics of geology in the school course of physical geography has traditionally been of great importance. Modern research on the importance of geological knowledge in the school course of geography should include the work of L. M. Datsenko [3], T. V. Zavalova [5], V. M. Ivanova [6, 7], M. D. Krochak [8], A. A. Liventseva [9], O. V. Nepsha [10, 11, 12], I. S. Paranko [13], S. G. Polovka [14], L. A. Prokhorova [15-20], G. V. Tambovtsev [21], O. Topuzov [22], T. A. Shulga [23].